

Meie: 3.05.2011 nr 3.1-18/11/3277

Siim Valmar Kiisler, Margus Allikmaa, Rainer
Kuuba, Alar Karis, Rein Raud, Helle Metslang,
Peeter Päll, Urmas Sutrop
Siseministeerium, Eesti Rahvusringhääling, Võru
Instituut, Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool,
Emakeele Selts, Tartu Keelehooldekeskus, Eesti
Keele Instituut

**Eesti keele arengukava üld- ja
nimekorralduse osa elluviimine**

Lugupeetud koostööpartner

Täna Teid Teie asutuse volitatud esindaja lähetamise eest „Eesti keele arengukava 2011–2017“ (kinnitatud Vabariigi Valitsuse korraldusega 26.11.2010) meetme 1 (kirjakeele ühtsuse, üldarusaadavuse, asja- ja ajakohasuse tagamine) üldkeelekorralduse ja nimekorralduse moodulite elluviimise arutelule 3.02.2011. Üldvastutajana arengukava täitmise eest peab Haridus- ja Teadusministeerium arutelul sõlmitud konkreetsete ülesannete täitmise kokkuleppeid siduvaiks ning lähtub oma tegevuses protokollis (vt lisa 1) fikseeritust. Peame võimalikuks protokollis fikseeritud ülesannete edasist täpsustamist.

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Andres Koppel
asekantsler

Lisa: Eesti keele arengukava (20112017) elluviimine, üldkeelekorraldus ja nimekorraldus (meede 1), koosoleku kokkuvõte 5 lehel.

Jüri Valge+3727350136
Juri.Valge@hm.ee

EKI
S A A D U D
Nr. 2-1

"3. " mai 19 11 a.

Eesti keele arengukava (2011-2017) elluviimine

Üldkeelekorraldus ja nimekorraldus (meede 1)

Koosolek 3. veebruaril 2011 Tartus

Osaesid:

Einar Kraut (Eesti Rahvusringhääling); Egle Pullerits (Tartu keelehooldekeskus); Rainer Kuuba (Võru Instituut); Evar Saar (Võru Instituut); Kersti Lepajõe (Tartu Ülikool); Külli Habicht (Tartu Ülikool); Reili Argus (Tallinna Ülikool); Krista Kerge (Emakeele Seltsi keeleteoimkond); Peeter Päll (Eesti Keele Instituut); Aule Kikas (Siseministeerium); Jüri Valge (Haridus- ja Teadusministeerium).

Arengukava meetme 1 konkreetsete ülesannete elluviimine (üldkeelekorraldus 1–5, nimekorraldus 6–11)

- 1. Ülesanne: arendada keelekorralduspõhimõtteid, täpsustada kirjakeele normimise aluseid (sh vajaduse korral uuendades asjakohast määrust), selgitada neid kõigile keelekasutajaile:**

1.1. Tartu Ülikool:

- jätkab keelekorralduse teoreetiliste probleemide uurimist ning vastava(te) kursus(t)e õpetamist
- tagab keelekorralduse alasteks uuringuteks vajalike korpuste koostamise, korrashoiu ning kasutab neid

1.2. Eesti Keele Instituut:

- * teeb koostööd keelekorralduspõhimõtete arendamiseks Emakeele Seltsi keeleteoimkonnaga ja teiste teemakohaste asutustega
- * osaleb (seoses uue keeleseaduse vastuvõtmisega) kirjakeele normi rakendamise määruse uuendamises

1.3. Tallinna Ülikool:

- * jätkab keelekorralduse teoreetiliste probleemide uurimist ning vastava(te) kursus(t)e õpetamist
- * tagab keelekorralduse alasteks uuringuteks vajalike korpuste (Eesti ametitektstide korpus, maht 500 000 sõnet, igal aastal lisatakse korpusesse u 80 000 sõnet, korpus on kasutatav ainult uurimiseesmärkidel, korpuse tarkvaralahendustena kasutatakse eesti vahekeele korpuse olemasolevaid lahendusi) koostamise, korrashoiu ning kasutab neid

1.4. Emakeele Seltsi keeleteoimkond:

- * arendab keelekorralduspõhimõtteid (koostöös Eesti Keele Instituudi, Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooliga)

- 2. Ülesanne: anda ühtseid keelenorminguid ja soovitusi:**

2.1. Emakeele Seltsi keeleteoimkond:

- * koordineerib keelekasutusuurimusi, tellib nendest ülevaateid ja annab norminguid vastavalt vajadusele

* järgib endale õigusaktidega pandud ülesandeid, jätkab 2010.a koostatud tegevuskavast lähtuvalt (ja seda vajadusel täiendades) häälduse (k.a eri keelte nimehäälduse), õigekirja, sõna- ja lauseõigekeelsuse probleemteemade käsitlemist

- * nõustab vajadusel ÕSi koostajaid

3. Ülesanne: koostada keelekorraldusvahendeid (õigekeelsussõnaraamat, keelekäsiraamatud, andmebaasid):

3.1. Eesti Keele Instituut:

- koostab õigekeelsussõnaraamatu (aastaks 2013)
- koostab keelenõuandekogumikke keskmiselt üks iga nelja aasta jooksul)
- koostab kohanimede andmebaasi KNAB
- jätkab rahvaste ja keelte nimetuste andmebaasi Linguae täiendamist

3.2. Tartu keelehooldekeskus:

- jätkab keelehooldevahendite väljaandmist (2 trükist aastas)
- tagab väljaannete kättesaadavuse (kaaludes keskuse arendamist sihtasutuseks – mis võimaldaks väljaannete müüki, toetuste saamist ja vähendaks partneritele makstavat üldkululõivu)

4. Ülesanne: jätkata üldist keelehoolet, sealhulgas tekstihoolet: tasuta avalikku keelenõuannet mitmes kanalis (telefonitsi, meili või kirja teel, veebis), keelekorralduskursusi, avalikke esinemisi ja kirjutisi; tõhustada keeleabi saamise võimaluste tutvustamist:

4.1. Eesti Keele Instituut:

- tagab üldise tasuta keelenõuande jätkumise (eeskätt telefonitsi ja e-posti teel), aastas u 7 000 keelenõuannet, 2011–2017 – 49 000.
- lisab keelehooldematerjali instituudi kodulehele (Keelenõuvakk, valiknõuanded, keelenõukogumikud jm)
- tutvustab keeleabi saamise võimalusi brošüüride, kodulehe, ajakirjanduse kaudu
- jätkab keelehooldepublikatsioonide väljaandmist (publikatsioonide järjekord võib muutuda): Keelekorralduse käsiraamat koostöös Emakeele Seltsi keeletoimkonnaga (2015), Kirjakeele teataja III (2017)
- jätkab avalikke keelekorralduslaseid esinemisi

4.2. Tartu keelehooldekeskus:

- jätkab halduskeele ja ajakirjanduskeele täienduskoolituse (k.a jätkukoolitus) korraldamist
- jätkab keelehooldetrükiste avaldamist (sh kohanimede kohakäänete kasutamisest)
- arendab koostööd Eesti Rahvusringhäälinguga (valik ERRi keelehooldartiklitest (2012), nimede hääldussõnastik (2013), nimede kohakäänete kasutamine)

4.3. Võru Instituut:

- teeb koostööd ERRiga keeleminutite sisustamisel (käsitledes võrdlevalt kirjakeelt ja eesti keele teisi variante)

4.4. Eesti Rahvusringhääling:

- jätkab kuulajate üldist keelealast harimist (sh Vikerraadio „Keelesõnum“ ja/või sama tüüpi saated teistes programmides)

- töötab välja ja rakendab tiheda regulaarsusega, lühikeses ja köitvas vormis (1–2 min) keelenõuformaadi laiale kuulajaskonnale (2012) – selle üheks teljeks võiks olla võrdlus kirjakeele ja eesti keele teiste variantide vahel, k.a kõne ja mitteformaalne suhtlus
- 5. Ülesanne: tagada keelekorraldusalane välja- ja täiendusõpe kõrgkoolides:**
- 5.1. Tartu Ülikool**
- jätkab keelekorralduslike kursuste õpetamist
 - võtab doktorantuuri keelekorraldushuvilisi üliõpilasi (kasutades sihtstipendiumi ning programmi „Eesti keel ja kultuurimälu“)
 - soodustab keelekorralduslike üliõpilasuuringute kirjutamist (alates 2011.a)
 - taotleb 1-2 stipendiumi keelekorralduse teooria edendamiseks
- 5.2. Tallinna Ülikool:**
- jätkab keelekorralduslike kursuste (keelekorralduse ajalugu ning keelekorraldus, keelehoole ja nimekorraldus) õpetamist
 - otsib võimalusi keelekorraldusalaste teoreetilisemat laadi kursuste õpetamiseks
 - taotleb 2 stipendiumi doktorantidele, kes hakkaksid tegelema keelekorralduse teooria edendamisega
 - soodustab keelekorralduslike üliõpilasuuringute kirjutamist (alates 2011.a)
 - tagab vastavuse TLÜ arengukava ja „Eesti keele arengukava 2011-2017“ vahel, esitades ettepanekud TLÜ uue arengukava koostamiseks hiljemalt 2013.a
- 6. Ülesanne: jälgida nimeseaduse ja kohanimeseaduse mõju ühiskonnale ja vajaduse korral neid seadusi täiendada:**
- 6.1. Siseministerium (isikunimekomisjon, kohanimenõukogu):**
- täiendab kohanimeseadust (2011)
- 7. Ülesanne: saavutada äriseadustiku täiendamine ärinimede keelsust reguleerivate punktidega:**
- 7.1. Tartu Ülikool:**
- teostab ärinimede uuringu (HTMi toetusel) bakalaureuse- ja magistritöö vormis (igal aastal vähemalt 1 bakalaureusetöö ja 5 aasta jooksul vähemalt 1 magistritöö)
- 7.2. Tallinna Ülikool:**
- teostab ärinimede uuringu (HTMi toetusel) bakalaureuse- ja magistritöö vormis
- 8. Ülesanne: saavutada kogu riigis ühtlustatud koha- ja isikunimede kasutus, muu hulgas isikunimede ühtsetele reeglitele allutatud määramine ja fikseerimine riiklikes registrites ja andmebaasides; kohanimede, eriti katastriüksuste nimede korrastamine:**
- 8.1. Emakeele Seltsi keeleteimkond:**
- jätkab nimede õigekirjareeglite, ümberkirjutusreeglite väljatöötamist ja soovitude andmist
- 8.2. Siseministerium (isikunimekomisjon, kohanimenõukogu):**
- kujundab ühtse arusaama isikunime kohaldamise reeglitest
 - viib katastriüksuste nimed vastavusse tänapäeva kirjaviisiga, kontrollib võõrkeelseid nimesid

8.3. Maa-amet:

- viib katastriüksuste nimed vastavusse tänapäeva kirjaviisiga, kontrollib võõrkeelseid nimesid

8.4. Võru Instituut:

- korrastab Lõuna-Eesti soonimed koos kohanimenõukogu ja Keskkonnaministeeriumi info-tehnokeskusega (2011)
- korrastab vooluvete nimed kagu pool Emajõe ja Väikest Emajõe koostöös kohanimenõukogu ja Keskkonnaministeeriumi info-tehnokeskusega (2012, 2013)
- korrastab aadressinimesid (sh bussipeatuste nimesid), nõustab kohalikke omavalitsusi teede ja tänavate nimetamisel – koostöös kohanimenõukogu ja kohalike omavalitsustega

9. Ülesanne: koostada nimekorralduskäsiraamatuid, teha nimekasutuse ekspertiise, selgitada avalikkusele nimekorralduse eesmärgid ja ülesandeid:

9.1. Eesti Keele Instituut:

- koostab kohanimemääraja käsiraamatu kohalikele omavalitsustele – koostöös Siseministeeriumi ja Võru Instituudiga
- annab nimeteadusliku usaldusasutusena arvamusi koha- ja isikunimede kohta, lähtudes nimeseaduses ja kohanimeseaduses esitatud nõuetest
- selgitab üldsusele nimekorralduse eesmärgid, osaledes iga-aastase kohanimapäeva korraldamisel

9.2. Siseministeerium:

- osaleb kohanimemääraja käsiraamatu koostamisel koos Eesti Keele Instituudiga ja Võru Instituudiga (kirjastajana)

9.3. Võru Instituut

- nõustab katastrinimede korrastamist – koostöös kohanimeregistri ja maakatastriga
- teeb koostöös Rahvusringhäälinguga teavitus- ja selgitustööd eesmärgiga muuta rahvalik kohanimikasutus ametlikuks
- teeb koostööd Eesti Keele Instituudiga kohanimemääraja käsiraamatu koostamisel (koostades peatükid nimevaliku põhimõtetest ja kohanimede allikatest)

9.4. Eesti Maaülikool, Eesti Kunstiakadeemia:

- alustavad nimekorralduse õpetamist maakorralduse, arhitektuuri ja planeerimise erialadel

10. Ülesanne: koostada nimede säilimist tagavaid andmebaase (sh kohanimede, isikunimede, nimede häälduse jm andmebaasid) ja teatmikke (nt kohanimeraamat), ajakohastada olemasolevaid nimekogusid:

10.1. Eesti Keele Instituut:

- täiendab normitud kohanimede andmebaasi KNAB (u 5000 kirjega aastas)
- töötab välja isikunimede andmebaasi põhimõtted ja alustab selle koostamist
- koostab Eesti kohanimeraamatu (2013. a lõpuks) koostöös Võru Instituudi, Eesti Kirjandusmuuseumi jt asutustega
- digiteerib EKI suure kohanimeteksteegi (500 000 sedelit; hiljemalt 2015. aasta lõpuks)

10.2. Maa-amet:

- täiendab riiklikku kohanimeregistrit

10.3. Võru Instituut:

- täiendab Võrumaa kohanime andmebaasi AVKA, liites sellega muude piirkondade nimesid (ajalooline Võnnu kihelkond (2011), Setumaa (2013) jm)
- osaleb Eesti kohanimeraamatu koostamisel koos Eesti Keele Instituudiga, keskendudes Võrumaa, Setumaa ja Lõuna-Tartumaa kohanimedele

10.4. Eesti Rahvusringhääling:

- Algatab ja teeb elektrooniliselt kättesaadavaks nime häälduse andmebaasi (2013)
- Koostöös ESi keeleteoimkonnaga jätkab tööd nime hääldussoovituste väljatöötamisel (kujundades võõrime osas vastavad üldjuhised ja praktilised kasutusreeglid eri keeltele ning keeletüüpidele)